

РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО КІНО

Перші кінознімання

У 1893 році головний механік Одеського Новоросійського університету Йосип Тимченко винайшов і сконструював прототип сучасного кінознімального апарату та апарату для кінопроекції. Тоді ж він здійснив перші в світі кінозйомки — зафільмував вершників і металників списів. Із 7 листопада до 20 грудня 1893 року в готелі «Франція» (Одеса) демонструвалися ці дві стрічки.

Перший український фільм — «Запорізька Січ», зняв в 1911 Данило Сахненко в Катеринославі (нині Дніпропетровськ).

Піонери українського кінематографу початку 1900-х років віддавали перевагу екранізації популярних українських вистав «Наталка Полтавка» (за участю відомої актриси Марії Заньковецької), «Москаль-чарівник», «Наймичка». Тоді ж мала місце спроба створити фільми на українську історичну тематику («Богдан Хмельницький» за п'єсою Михайла Старицького). З дореволюційним кіно в Україні пов'язана творчість багатьох популярних акторів. Королевою екрану тих часів була Віра Холодна.

Меморіальна дошка Д.Сахненку у Дніпропетровську

Марія Заньковецька

У Одесі проходили зйомки багатьох фільмів, що ставили московські кінорежисери. У 1925 р. на екрани країни вийшов кінофільм Сергія Ейзенштейна “Броненосець Потьомкін”, що увійшов в десятку кращих фільмів світового кінематографу і став візитною карткою Одеси.

Сергій Ейзенштейн

Особливу роль у становленні українського кіномистецтва відіграли фільми О.Довженка «Звенигора» (1928), «Арсенал» (1929), «Земля» (1930). Творчість Довженка піднесла вітчизняний кінематограф до світового рівня. Стилiстика, створена Довженком, поклала початок напрямку, який визначають як «українське поетичне кіно».

О.Довженко

Довженко на зйомках фільму, 1932 р.

«Земля»

Звукове кіно

У 1930 р. в Україні з'являється перший звуковий фільм — документальна стрічка Дзиги Вертова «Симфонія Донбасу», а наступного року глядачі почули голоси акторів у художньому фільмі О. Соловйова «Фронт».

Дзига Вертов

Дзиги Вертова «Симфонія Донбасу».

Наприкінці 1930-х тотальний терор у СРСР поєднується з кон'юнктурним поверненням до національно-історичної тематики. Фільми «Щорс» (1939) О. Довженка і «Богдан Хмельницький» (1941) Ігоря Савченка — дивовижне поєднання вимушеної заангажованості держзамовлення і очевидної режисерської та акторської обдарованості.

Кадри із фільму «Щорс».

Українське кіно часів Другої світової війни, частково евакуйоване на схід, було переважно підпорядковане ідеологічним завданням воєнної доби. Разом з тим, у цей час були зняті і справжні кіношедеври. До них можна віднести фільм «Райдуга» Марка Донського за сценарієм Ванди Василевської, який з надзвичайною художньою силою передає трагедію окупованого фашистами українського села.

Марк Донской

Фільм «Райдуга» Марка Донського

Сценарій Олександра Довженка «Україна в огні», який Сталін спочатку сприйняв схвально, потім було піддано розгромній критиці. Одною з причин цього, про що Довженкові натякнули, було те, що у сценарії нічого не було сказано про вирішальну роль Сталіна у перемозі над ворогом. Крім того, у фільмах воєнних років за вказівкою «вождя» пропагувалася ідея швидкої та легкої перемоги над фашизмом.

О. Довженко «Україна в огні».

Кіно «відлиги»

У часи політичної «відлиги» другої половини 1950-х — поч. 60-х рр. стрімко зростає українська кінопродукція. З'являються фільми, які досі користуються великим глядацьким успіхом: «Весна на Зарічній вулиці» (1956, режисери Марлен Хуцієв і Фелікс Миронер), «Спрага» (1959, Євген Ташков), «Іванна» (1960, Віктор Івченко), «Сон» (1964, Володимир Денисенко) «За двома зайцями» (1961, режисер Віктор Іванов).

«Весна на Зарічній вулиці».

«За двома зайцями»

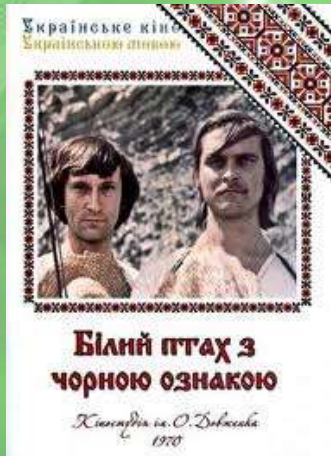
У цей час з'являються стрічки, які поклали початок унікальному феномену «українського поетичного кіно»: “Тіні забутих предків” Сергія Параджанова (1964), який отримав другу премію на 7 Міжнародному кінофестивалі в Аргентині; “Криниця для спраглих” Юрія Іллєнка (1965); “Камінний хрест” Леоніда Осики (1968), “Вірність” Петра Тодоровського (1965).

“Тіні забутих предків”

Однак реакційна політика т.зв. «застою» фактично знищила українське поетичне кіно. Режисер С.Параджанов був вилучений з кінематографу і громадянського життя. «Авторський» шедевр Кіри Муратової «Довгі проводи (1971) опинився під заборноюю. Драматична доля також спіткала фільми Юрія Ілленка «Вечір на Івана Купала» (1968) та «Білий птах з чорною ознакою» (1971), який тріумфально отримав Золотий приз Міжнародного Московського фестивалю.

“Білий птах з чорною ознакою”

Фільм К. Муратової «Довгі проводи».

Фільм Ю. Ілленка «Вечір на Івана Купала».

Радянське кіно України 1970-80-х років

У роки «застою» у СРСР розгортається новий виток боротьби проти національної української культури. Українське поетичне кіно було визнано владою архаїчним, відірваним від життя, ім'я Довженко почали згадували з оглядкою. На багато років, унаслідок ідеологічної цензури, потрапили на полицю деякі зняті кінофільми (серед них «Криниця для спраглих», «Комісари»).

Попри бюрократизм українського кінопроцесу часів брежнєвської реакції в 1970-80 рр. з'являється низка фільмів, створених сильними творчими особистостями. На порозі «застою» Леонід Биков знімає картину «В бій ідуть одні «старики»» (1972.

Л.Биков

Кадри з фільму «В бій ідуть одні старики»

Українськими кіностудіями було знято також кінострічки, які набули великої популярності у всьому СРСР: “Д’Артан’ян і три мушкетери” (1978, режисер Георгій Юнгвальд-Хилькевич), “Пригоди Електроніка” (1979, режисер Костянтин Бромберг), “Місце зустрічі змінити не можна” (1979, режисер Станіслав Говорухін), “Чародії” (1982, режисер Костянтин Бромберг), “Самотня жінка бажає познайомитись” (1986, режисер В’ячеслав Криштофович).

«Пригоди Електроніка»

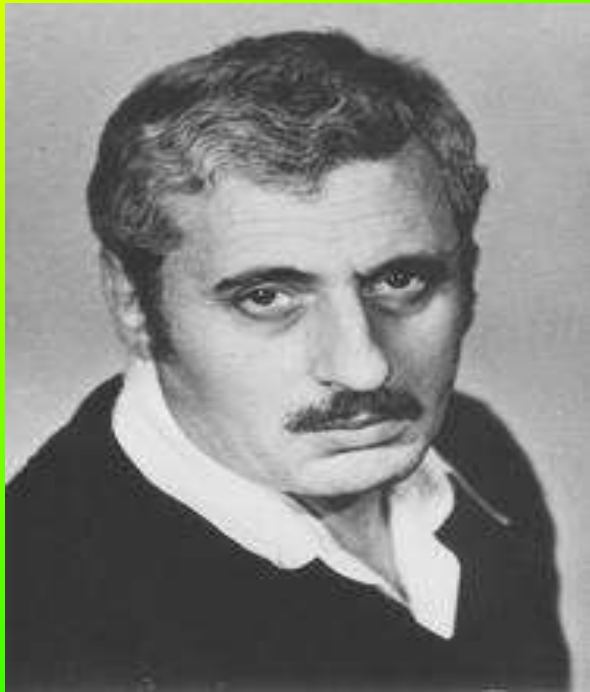
«Місце зустрічі змінити не можна»

«Чародії»

Неігрове та анімаційне кіно

У 1970-80-ті роки справжній розквіт переживало українське неігрове кіно. Київська кіностудія науково-популярних фільмів зняла величезний масив стрічок, серед яких зустрічалися справжні шедеври жанру («Мова тварин», «Чи думають тварини?», «Сім кроків за обрій» режисера Фелікса Соболева та ін.).

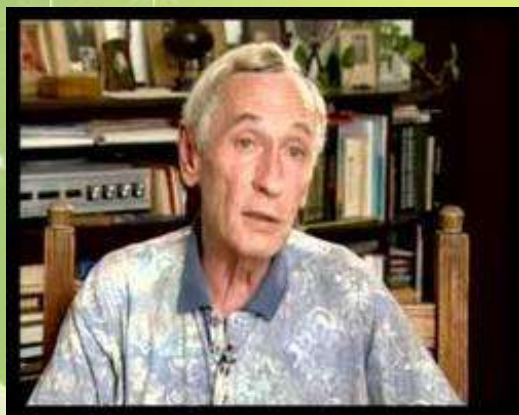

Фелікс Соболев

Надзвичайно успішним був цей період і для українського анімаційного кіно. Стрічки режисерів Володимира Дахна (серіал «Як козаки...»), Давида Черкаського («Пригоди капітана Врунгеля, «Крила» та ін.), Леоніда Зарубіна («Солом'яний бичок»), Володимира Гончарова («Чумацький шлях») прославили українську анімацію за межами країни.

Володимир Дахно

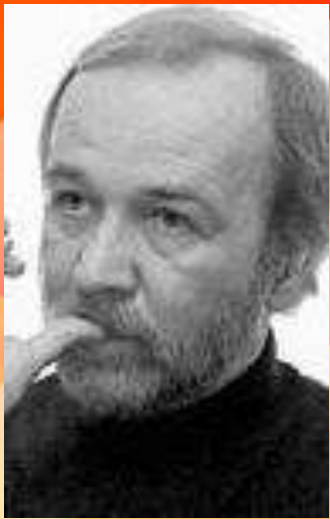

Давид Черкаський

Сучасність

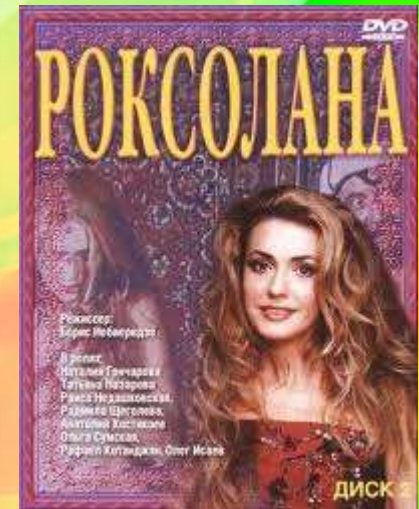
У 1990-х українське телебачення розпочало освоєння поширеного у всьому світі жанру телесеріалу («Роксолана», режисер Бориса Небієридзе, «Острів любові», режисер Олег Бійма).

Олег Бійма

Борис Небієридзе

Історичні теми також стали провідними у творчості режисера Олесь Янчука. Впродовж 1990-х — першої половини 2000-х ним було знято такі фільми, як «Голод-33» (1991) про трагічну долю української родини часів Голодомору, «Атенат – Осіннє вбивство у Мюнхені» (1995), «Нескорений» (2000) і «Залізна сотня» (2004).

Олесь Янчук

*Кадр із фільму
О.Янчука «Голод-33»*

Протягом останніх років в український кінематограф прийшло нове покоління кіномитців. У 2001 р. початківець-постановник Тарас Томенко здобув перемогу в конкурсі «Панорам» Берлінського фестивалю. У 2003 році, вже в основному конкурсі того ж Берлінале, отримав Срібного ведмедя фільм українського аніматора Степана Коваля «Йшов трамвай №9».

У 2005 році стрічка «Подорожні» молодого українського режисера Ігоря Стрембіцького отримала Золоту пальмову гілку за короткометражний фільм.

В 2006 році відбулася також прем'єра першого українського трилеру «Штольня» (продюсер та оператор Олексій Хорошко, режисер Любомир Кобильчук).

Тарас Томенко

Ігор Стрембіцький

Олексій Хорошко

Любомир Кобильчук

**В 2008 році вийшов фільм «Ілюзія страху», українського кінорежисера
Олександра Кірієнка. Фільм знятий за мотивами одноіменного твору
Олександра Турчинова. Був висунутий від України на нагородження
кінопремію «Оскар».**

**Серед фільмів з найбільшими бюджетами можна відзначити «Сафо»
(\$1,95 млн), «Двоє і війна» (\$2 млн)**

Олександр Кірієнко.

